

راهنمای
آموزش صلح

دکتر کامبیز پوشنه
اسماعیل صدری

A Guide to
Peace Education

Kambiz Poushaneh, Ph.D
Esmaeel sadri

سرشناسه: پوشته، کامبیز، ۱۳۴۶
عنوان و نام پدیدآور: راهنمای آموزش صلح/کامبیز پوشته، اسماعیل صدری.

مشخصات نشر: تهران: سیمای فرهنگ، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۵ص: جدول.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۶۰-۴۱-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه.

موضوع: صلح

موضوع: اختلاف بین اشخاص - راهنمای آموزشی

موضوع: شاگردان - راهنمای مهارت‌های زندگی

موضوع: مدیریت تعارض

موضوع: آموزش و پرورش - فعالیت‌های فوق برنامه

شناسه افزوده: صدری، اسماعیل، ۱۳۵۹

رده بندی کنگره: JZ۵۵۳۸/پ۹۲۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۳۰۳/۶۶

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۱۶۵۳۲

راهنمای آموزش صلح

ناشر: سیمای فرهنگ

مؤلفان: دکتر کامبیز پوشنه / اسماعیل صدیقی

ویراستاران: زری آقاجانی / شادی عظیمی

سال چاپ: زمستان ۹۲

نشانی: خیابان کارگر جنوبی خیابان شهید آقا بالازاده

پلاک ۳۲/۱

پیش‌گفتار

در جامعه پویا و متحول کنونی که آهنگ تغییرات بسیار سریع است، همه روزه شاهد ایجاد مشکلات جدیدی در روابط بین فردی، رفتار ها، واکنش ها و نحوه بروز احساسات افراد به خصوص در برابر موقعیت های حساس و فشارزا هستیم. افزایش خشونت، درگیری، نزاع و فقدان درک و تفاهم، الگوهای جدید و ناکارآمدی از رفتار و واکنش را ایجاد کرده است. هر روزه، الگوهای رفتاری تمایل بیشتری به سمت شیوه های غیرمسالمت آمیز و تعارض زا پیدا می کنند. به همین دلیل، خشونت و شکل های متعدد آن به صورت واکنش های غالب و الگوهای معمول در حال شکل گیری است. نکته مهم این است که اگر بخواهیم روابطمان پایدار بماند، باید اختلاف نظر ها را از طریق شیوه های مناسب حل کنیم. ممکن است تعارض از نظر آماری طبیعی باشد، اما نباید منجر به خشونت کلامی و جسمانی شود، و همچنین نباید آن را سرکوب کرد و نادیده گرفت.

امروزه مدارس نقش کلیدی و مؤثری در شکل گیری جوامع و ارائه انواع آموزش به یادگیرندگان جهت آمادگی های لازم برای یک زندگی سالم و موفق برعهده دارند. مدارس در نقش موتور حرکت دهنده جوامع، سعی دارند با استفاده از شیوه های جدید و کارآمد یاددهی - یادگیری راه های مقابله با مشکلات و فشار های زندگی و احساسات منفی را به دانش آموزان آموزش دهند. اما با یک نگاه کلی به عملکرد مدارس، به جرئت می توان گفت که در ایفای این نقش کلیدی نه تنها همسو نبوده، بلکه ناموفق بوده اند. رشد روزافزون مشکلات رفتاری، اخلاقی و انواع ناهنجاری ها در مدارس، خود شاهدی بر این ادعا است. در عصر حاضر با توجه به کلیت سیستم آموزشی در سطوح و شکل های گوناگون، مدارس خانه اول بسیاری از دانش آموزان است که در شکل گیری انواع یادگیری ها، رفتار ها و رشد آن ها نقش اساسی دارد.

به دلیل مشغله فراوان والدین، مشکلات بین خانواده ها، رواج فردگرایی و شکل گیری الگوهای جدید تک والدینی و تک فرزندی، خانواده به عنوان هسته مرکزی، تأثیر خود را در شکل گیری رفتار های اساسی و کانونی برای رشد همگون افراد و یادگیری انواع شیوه های رفتاری مناسب از دست داده است و به همین اندازه سیستم آموزشی و در رأس آن مدارس بیش از گذشته دارای اهمیت تأثیر گذاری شده اند. در حال حاضر اکثر جمعیت مدرسه ای با مشکلات جدیدی روبرو هستند که در زندگی حال و آینده آنان اثر گذار خواهد بود. مدارس، مانند گذشته مکانی صرف برای یادگیری های تحصیلی نمی باشند. به دلیل اهمیتی که ذکر شد، برای بسیاری از افراد، به مثابه اصلی ترین و یا شاید تنها محل رشد همه جانبه، و یادگیری های اجتماعی، هیجانی، ارتباطی و اخلاقی به شمار

می‌آید. بنابراین نیازمند توجه به رشد غیر درسی دانش‌آموزان و ارائه آموزش‌های نوین در جهت پرورش آنان است.

آموزش‌های نوین، در کنار آموزش‌های رایج مدارس به رشد بهتر جنبه‌های اجتماعی، اخلاقی و هیجانی افراد کمک می‌کند، در نتیجه نیاز به این آموزش‌ها هر روز بیشتر و بیشتر احساس می‌شود. برنامه‌هایی نظیر: آموزش مهارت‌های زندگی، مهارت‌های ارتباطی و هیجانی و شکل‌های متعددی از این قبیل، خودگواهی از این نیاز روز افزون است. در بسیاری از کشورهای پیشرفته، این برنامه‌ها بخشی از برنامه اصلی مدارس است که به ایجاد مادی‌های لازم در یادگیرندگان می‌پردازد. در کنار این آموزش‌ها و برنامه‌های متنوع، به دلیل رشد فزاینده خشونت و درگیری و شکل‌های ناکارآمد حل اختلاف در روابط بین دانش‌آموزان، جنگ‌های طولانی و آثار مخرب آن در جوامع انسانی، طراحی برنامه‌های آموزشی جدیدی که به یاددهی الگوهای مناسب و مسالمت‌آمیز در حل تعارض و مشکلات بپردازد، ضروری به نظر می‌رسد. در سال‌های اخیر برای پاسخ‌دهی به این نیاز اساسی، برنامه‌ای با عنوان «آموزش صلح» در حال شکل‌گیری و آموزش به یادگیرندگان است. آموزش صلح، شیوهای کاملاً نوین از آموزش‌های پایه‌ای است که به‌طور روشن در سال‌های اخیر (به‌طور مدون از سال ۲۰۰۰) در حال شکل‌گیری و گسترش است.

با توجه به مراتب بیان شده و نقش ویژه «آموزش صلح»، تأمل مجدد در برنامه‌ریزی درسی در سطح مدارس بیش از پیش هویدا می‌شود. البته آموزش به تنهایی انعکاس نبوده و فقط می‌تواند نقش اساسی در تحول فهم جامعه جهانی داشته باشد، با این وجود، طراحی محتوای آموزشی مناسب، می‌تواند دست‌یابی به یک زندگی متعادل و سازگار با حقوق بشر را مهیا سازد و با چالش‌هایی که توسط جهانی شدن و فناوری‌های جدید و پدیده‌های مربوط به آن ایجاد شده است، مقابله کند. امروزه بسیاری از فعالیت‌های آموزشی برای برقراری صلح، مناسب و خوب جلوه می‌کنند، اما فقدان پیوستگی نظری و تعاریف فلسفی در مورد اهداف، موضوعات، شیوه‌های ارزشیابی قابل تأمل است.

کتاب حاضر، مبتنی بر فعالیت است که در آن پس از توضیحات مختصر درباره فعالیت‌ها، تمرین‌هایی با اهداف دانش‌آموز محور طراحی شده است. کاربست و انجام این تمرین‌ها و روش‌ها، راهکارهایی را به یادگیرندگان می‌آموزد که آنان را قادر می‌سازد تا با مشکلات به‌طور مسالمت‌آمیز و سازنده کنار بیایند و احساسات خود را کنترل کنند. مجموعه حاضر در کلیت خود راهنمایی کاربردی برای مربیان و آموزش‌دهندگان موضوعات مرتبط با صلح است. به امید آن که با تألیف این مجموعه، گامی مؤثر در جهت صلح و دوستی برداشته شود.